

Elektron kitabxanaların qurulması ilə bağlı monitoring və treninqlər keçirilib

Son illər Azərbaycan təhsil sisteminə İKT-nin tətbiqi ilə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və ölkənin milli təhsil sisteminin dünya təhsil məkanına integrasiyasının təmin edilməsi istiqamətində bir çox işlər görülmüşdür. İKT-nin təhsil sistemində tətbiqi sahəsində hüquqi baza yaradılmışdır. “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nda təhsilin inkişafı ilə bağlı nəzərdə tutulan beş strateji istiqamətdən dördüncüsü müasir tələblərə uyğun və ömür boyu təhsili təmin edən təhsil infrastrukturunun yaradılmasını əhatə edir. Bu istiqamət təhsil müəssisələrində informasiya-kommunikasiya texnologiyaları əsaslı təlim metodologiyasına uyğun infrastrukturun yaradılmasını, təhsil müəssisələri şəbəkəsinin rasionallaşdırılmasını, distant təhsil və s. kimi tədbirləri ehtiva edir. Həmçinin, burada təhsil prosesinin mühüm tərkib hissələrindən biri olan kitabxana işi sahəsində məqsədyönlü mütərəqqi tədbirlər görülməsi də nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri Mikayıl Cəbbarov “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nın həyata keçirilməsi ilə bağlı Fəaliyyət Planının icrası üzrə Təhsil Nazirliyinin 2015-ci il üçün Tədbirlər Planının elektron kitabxana şəbəkəsinin genişləndirilməsi barədə müvafiq bəndlərinin icrasını təmin etmək məqsədilə 29 iyul 2015-ci il tarixində “Orta ixtisas təhsili müəssisələrinin elektron kitabxanalarının qurulması ilə bağlı işçi qrupunun yaradılması barədə” əmr imzalamışdır. Əmrin icrası Respublika Elmi Pedaqoji Kitabxanasına həvalə olunmuşdur. İşçi qrupu 4 ay müddətində Təhsil Nazirliyi sisteminə daxil olan Bakı şəhəri və regionlarda fəaliyyət göstərən 40 orta ixtisas təhsili müəssisəsində monitoring keçirmişdir.

Monitoring zamanı orta ixtisas təhsili müəssisələrinin çağdaş tələblərə uyğunluğu, maddi-texniki bazası, fondu, fəaliyyətini tənzimləyən hüquqi və texniki sənədlər, kadr potensialı və s. haqqında ətraflı məlumat əldə olunmuş, elektron dərsliklərin və kataloqların yaradılması işi nəzərdən keçirilmiş, ekspert dəyərləndirilməsi aparılmışdır. Orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanalarına ezamiyyələr zamanı məhz bu kitabxanalarda

kitabxana-informasiya xidmətinin formal və real mövcudluğu araşdırılmış, təhsilin məzmununa təsiri, uğur səviyyəsindən və aldığı qiymətlərdən asılı olmayaraq hər bir tələbənin təhsilində və formalaşmasında hansı rola sahib olduğu müəyyənəşdirilmişdir. Monitoring zamanı məlum olmuşdur ki, kollec kitabxanalarının istər maddi-texniki təminat, istərsə də fondun komplektləşdirilməsi və təşkili sahəsində vəziyyəti qeyri-bərabərdir. Kolleclərin bir çoxunda kitabxanaların maddi-texniki bazası yenilənmiş, fondunda olan nəşrlər təhsil sisteminə aparılan islahatlar zamanı keçid dövrünün qanunauyğunluqlarına əsasən təhlil edilmiş, köhnə cəmiyyətin ideyalarını tərənnüm edən yararsız nəşrlər kitabxana fondlarından çıxarılmış, yeniləri ilə əvəz edilmişdir. Lakin bəzi kollec kitabxanalarında olan kitabların böyük qismi kiril qrafikası ilə nəşr olunmuş və məzmunca yararsız olan nəşrlərdir. Kitabxanalarda məzmunca yararsız və siyasi əhəmiyyətini itirmiş ədəbiyyatın saxlanması isə fondların həddindən artıq yüklənməsinə, iş prosesində kitabxanaçıların və oxucuların istifadəsində çətinliklərə səbəb olur. Eyni zamanda onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu fondlara məxsus olan kitabların böyük qismi bədii ədəbiyyatdır, təhsil müəssisələrinin profilinə uyğun olan elmi, elmi-kütləvi və tədris-metodik ədəbiyyat isə məhduddur saydadır. Bəzi orta ixtisas təhsili müəssisələrinin rəhbərləri problemləri həll etmək və tələbatı təmin etmək üçün müxtəlif tədbirlər həyata keçirmişlər.

Azərbaycan Dəniz Balıq Sənaye Kollegində kitabxana fondunda olan bütün kitablar sadə əl skanerləri ilə rəqəmsal formaya köçürülmüş və kitabxananın saytında yerləşdirilmişdir. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollegində isə kollec müəllimlərinin müəllifi olduğu dərslik və metodik nəşrlərin elektron variantları kollecin saytında “elektron kitabxana” başlığı altında yerləşdirilmiş və tələbələrin online rejimdə istifadəsi təmin olunmuşdur. Həmçinin, Bakı Sənaye Pedaqoji Kollegində dərsliklərin elektron variantı kollecin saytında yerləşdirilərək tələbələrin istifadəsinə verilmişdir. Ancaq təəssüf ki, heç bir kollecdə global şəbəkə rejimində işləyən elektron kataloq və elektron kitabxana sistemi yoxdur. Elektron kitablar,

dərsliklər və dərs vəsaitləri, tədris prosesində istifadə etmək üçün təlim resursları kitabxanalarda yox dərəcəsinədir. Orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanalarında informasiya texnologiyalarının tətbiqinin sürətləndirilməsi, daha yüksək səviyyədə elmi-tədqiqat, tədris prosesini aparmaq, onların informasiya tələbatını ödəmək üçün tədris-informasiya vasitələrinin inkişafı tələb olunur.

Monitoring zamanı kollec kitabxanalarının kadr potensialı da araşdırılmış, müqayisələr aparılmışdır. Məlum olmuşdur ki, ümumilikdə Təhsil Nazirliyi sisteminə daxil olan 40 orta ixtisas təhsili müəssisəsində 87 kitabxanaçı kadr fəaliyyət göstərir. Bakı, Xırdalan və Sumqayıt şəhərləri üzrə orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanalarında 47 kitabxanaçı kadrından 20-si kitabxana işi üzrə ixtisas təhsillidir. Bu kadrlardan 9-u ali, 11-i orta ixtisas təhsilli, 16-sı qeyri-ali ixtisas təhsilli, 9 nəfəri qeyri-orta ixtisas təhsilli kadrlardır. Regionlar üzrə fəaliyyət göstərən orta ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan 40 kitabxanaçıdan 2-si ali ixtisas, 8-i orta ixtisas, 16-sı ali qeyri-ixtisas, 18-i orta qeyri-ixtisas təhsillidir.

Təhsil nazirinin 849 nömrəli əmrinin 3-cü bəndinə əsasən Respublika Elmi Pedaqoji Kitabxanasının bazası əsasında orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanaçıları üçün “Kitabxana sistemlərinin avtomatlaşdırılması və ənənəvi kitabxanaçılıq” mövzusunda kurs və treninqlər təşkil olunmuşdur. Kurs və treninqlərə respublika üzrə bütün Təhsil Nazirliyi sisteminə daxil olan orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanaçıları cəlb olunmuş və peşə bacarıqlarını inkişaf etdirmiş, yeni informasiya texnologiyaları və kompüter sahəsində səriştələrini artırmağa müvəffəq olmuşlar.

Müasir orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün müxtəlif növlü, tipli və məzmunlu sənədləri mühafizə edən elektron informasiya daşıyıcılarının hazırlanması, sistemləşdirilməsi, mühafizəsi və şəbəkə rejimində uzaq məsafədən istifadəsinin təmin olunması tələbə və müəllimlərin istədiyi vaxt, istənilən yerdə elektron rabitə vasitəsilə kitabxanadan istifadəsinin təmin edə bilər. Təhsil Nazirliyi tərəfindən Dövlət Strategiyasının icrası üzrə həyata keçirilən Tədbirlər Planında da tətbiqi nəzərdə tutulan “ALİSA”- Vahid Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana İnformasiya sisteminin quraşdırılması ilə orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kitabxanalarında bütün respublikanı əhatə edə biləcək informasiya strukturu yaratmaq mümkündür. Ancaq bu halda ali məktəb kitabxanaları texnoloji cəhətdən yeniləşdirilmiş elmi-tədris mərkəzinə çevrilə bilər. Bu işin düzgün təşkil edilməsi üçün isə kolleclər müasir texniki avadanlıqlar və bu sahəni yaxşı bilən mütəxəssislərlə təmin edilməlidir.

Tamilla İSMİXANOVA,
Səyyarə MƏMMƏDOVA,
Respublika Elmi Pedaqoji Kitabxanası